

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 10. Ex definitione libertatis physica prædeterminatio reiicitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

§. X.

Ex definitione libertatis Physica prædeterminatio reicitur.

112 Iterum probo non posse dari physicam prædeterminationem ad actus liberos ex definitione potentie liberæ sic habente. *Potentia libera est, quæ positis omnibus requisitis ad operandum potest operari, & non operari.* Tradunt hanc definitionem Gregorius Nyssenus, sanctus Thomas, Capreolus, Deza, Hervæus, Conradus, Ferrara, Henricus de Gandavo, Scotus, Ocham, Gabriel, Gregorius, Marfilus, Adam Goudanus, Dionysius Cisterciensis, Hieronymus ab Angello, Rupertus, Holchor, Almainus, Guilielmus de Rubion, Ricardus, Taper, Cannerus, Malderus, quos tumultuariè retuli brevitatis causa, loca autem, quibus potentiam liberam ita definiunt, & definitiones ab ipsis traditas ad verbum transcriptas, reperies apud Ripaldam tom. 3. contra Baianos lib. 2. disp. 15. sect. 12.

113 His possunt adiungi, quam plures Theologi, ex antiquioribus, quos huius temporis Doctores omnes sequuntur, vnius verba non reticebo, quia nullis aliis melius potest definitio tradi, & comprobari, & quia tradita sunt ab illustri Thomistice Scholæ dinasta. Sic habet Sotus lib. 1. de natura, & gratia cap. 16. *Ita itaque causa libera est, quæ positis omnibus requisitis ad agendum, potest agere, & non agere.* Quia tamen concursus causæ primæ nonnulli non callentes definitionem perturbant. Sic addit. *Sunt ergo inter scholasticos, qui doceant posito concursu Dei non esse verumque in potestate voluntatis, scilicet, agere, & non agere, ob idque aiunt secundo, huiusmodi concursus non numerari inter requisita ad agendum, imo dicunt (ut sua utamur voce) comitari actionem ipsam, horum autem duorum, vel utrumque, nunquam intellexi, vel neutrum unquam credam. Etenim non est dubium, quin concursus Dei, licet comitetur, ut aiunt actiones, sit nihilominus vniuscumque causæ secundæ requisitus ad agendum, imo vero, & natura prærequisitus, quoniam non solum Deus est causa effectus causæ secundæ, verum etiam ipse movet, ad agendum, & quantum ille concursus sit prærequisitus, nihilo fecius, illo posito, tunc etiam est in facultate voluntatis agere, & cessare, alias nullus dabitur requisitorum numerus, quibus positis voluntas possit agere, & non agere, atque à Deo non erit libera, nam ante divinum concursum non potest agere, & quando iste adest, ut isti aiunt non potest non agere.* Ex Soto hæc Thomistarum Scholæ magno Achille, quibus clariora alia pro nostra sententia scribi non poterunt. Argumentum factum ab ipso de concursu Dei ad physicam prædeterminationem transfero. Si enim illa posita non potest voluntas in sensu composito agere, & non agere nullus dabitur requisitorum numerus, quibus voluntas possit agere, & non agere, atque ideo non erit libera, nam ante physicam prædeterminationem, non potest agere, & quando ista adest non potest non agere.

114 Rationes huius definitionis naturæ lumen videtur ostendere, nam agentia necessaria possunt agere positis omnibus requisitis ad agendum, & aliquo ex illis ablato possunt non agere, imo non possunt agere: ergo potentia libera in eo debet à necessariis distinguui, ut positis amoribus requisitis ad agendum ita possit agere, ut illis perseverantibus possit non agere, & cum illis coniungere carentiam actionis: posse enim ablatis prærequisitis ad operandum non dari operationem respectu cuiusvis potentie necessariæ verum est. Confirmatur: de ratione potentie liberæ est posse non producere, quando potentia necessaria non potest non producere, sed hæc tantum non potest non producere, quando habet omnia requisita ad producendum: ergo de ratione potentie liberæ est, posse non producere, quando sunt omnia requisita ad agendum, & carentiam suæ productionis dari posse in sensu composito necessariis ad agendum.

115 Hac definitione potentie liberæ præmissa arguitur sic. Potentia libera talis esse debet, ut positis omnibus requisitis possit operari, & non operari: sed voluntas prædeterminata ad operationem non potest operari, & non operari: ergo non est potentia libera. Consequentia est legitima: Maior continet definitionem potentie liberæ autoritate reuerendam, & naturali ratione notam. Minorem probo. Voluntas prædeterminata ratione prædeterminationis connectitur essentialiter cum operatione est omnino inseparabilis ab operatione, & implicat sic prædeterminatam non operari: ergo sic prædeterminata non potest non operari: ergo sic prædeterminata non est potentia potens operari, & non operari.

Respondent Thomistæ voluntatem prædeterminatam in sensu composito habere potentiam ad non operandum, & cum physica prædeterminatione esse simultaneam potentiam ad operationem, & non operationem, licet non sit potentia ad coniungendam non operationem seu carentiam operationis cum prædeterminatione. Rectè statet solutio si voluntas posset à se excutere physicam prædeterminationem, & operatio sine illa dari posset, cum verò utrumque negent Thomistæ argumentum integrum manet. Voluntas prædeterminata non habet potentiam ad ponendam operationem coniunctam cum prædeterminatione, ut Thomistæ propugnant non disiunctam, seu diuisam à physica prædeterminatione: ergo nullo modo. Consequentia est legitima. Priorem partem antecedentis admittunt Thomistæ, posteriorem probo. Ad hoc ut voluntas haberet potentiam ad ponendam carentiam operationis disiunctam, vel diuisam à physica prædeterminatione, necesse erat physicam prædeterminationem, non existere, vel iam existentem posse auferri. Sed prædeterminatio iam supponitur existens independentè à libertate voluntatis, Agimus enim de voluntate prædeterminata, & voluntas non potest illà auferre: ergo non potest ponere carentiam operationis in sensu diuiso. Antecedens probo, ut voluntas possit ponere carentiam operationis in sensu diuiso prædeterminationis, necesse est, ut omne, quod est in hoc complexo, carentia operationis in sensu diuiso prædeterminationis, quod aliunde non existat possit poni à voluntate, sed in hoc complexo est essentialiter inclusa carentia physice prædeterminationis: ergo necesse est ut hæc aliunde existat, vel possit poni à voluntate: ergo voluntas prædeterminata non habet potentiam ad ponendam carentiam operationis in sensu diuiso physice prædeterminationis.

Confirmatur, non potest dari potentia in voluntate ad carentiam operationis, nisi ea ratione, qua hæc possibilis est. Sed carentia operationis tantum potest concipi ut possibilis in sensu composito, vel in sensu diuiso physice prædeterminationis. Sed neutro ex his modo voluntas potest illam ponere: ergo nullo. Non in sensu composito ut affirmant Thomistæ; non in sensu diuiso, quia ad hoc necesse erat physicam prædeterminationem non existere, vel voluntatem posse illam à se remouere, ea enim existente, quidquid existat in sensu composito illius existit. Sed physica prædeterminatio existens supponitur, agimus enim de voluntate prædeterminata, & voluntas non potest physicam prædeterminationem à se abigere: ergo voluntas non potest ponere carentiam operationis in sensu diuiso physice prædeterminationis. Mitto voluntatem prædeterminatam ad consensum indigere alia physica prædeterminatione, ut eliciat dissensum, unde hunc ex duplici capite elicere non potest, vnum, quia est prædeterminata ad consensum, alterum, quia non est prædeterminata ad dissensum.

118 Dices potentiam voluntatis esse ad carentiam operationis secundum se, non verò ad carentiam ut coniunctam cum prædeterminatione, neque ut diuisam ab illa. Contra est, quia est effectus continetur secundum suam entitatem in virtute causæ, posse illum proximè producere semper est dependentè à circumstantiis, & à negatione impedimentorum, quæ si adsint, & auferri non possint, virtus nequit in effectum erumpere, etsi enim habeam virtutem visum coloris si ita sint oculi clausi, ut illos aperire non possim, videre non potero, quantumvis in virtute potentie visus contineatur visio. Sic voluntas prædeterminata impedimentum habet ad carentiam operationis, cum qua essentialiter opponitur prædeterminatio voluntatem occupans, quia prædeterminatio essentialiter coniuncta cum operatione, & aliunde voluntas prædeterminationem tollere non potest: ergo non est proximè potens non operari, neque posita prædeterminatione requisita ad operationem voluntas est potens operari, & non operari.

Respondent nonnulli definitionem illam debere intelligi de requisitis ex parte potentie, & actus primi, quibus voluntas possit operari, & non operari, non verò de his, quæ non pertinent ad potentiam, & actum primum, & ita non requiri potentiam prædeterminatam posse operari, & non operari, quia prædeterminatio non pertinet ad potentiam, neque requiritur ad posse, sed ad operari, neque attinet ad actum primum, sed est quid medium inter actum primum, & actum secundum, & applicatio actus primi ad actum secundum.

Nihil in his verbis inuenio, quod difficultatem emolliat:

liat: incipio ab illo, quod dicitur, prædeterminationem non requiri ad posse, sed ad operari. Prædeterminatio requiritur ad operationem, non vt constitutum illius, sed vt principium vt plures Thomistæ affirmant, vel vt applicatio principij, seu conditio; ergo pertinet ad constitutum actus primi proxime expediti ad operationem; agens enim esse in actu primo non solum dicit virtutem productivam effectus, sed applicationem, & omnes condiciones necessarias ad operandum, nec dicimus ignem esse in actu primo ad calefaciendum, ex eo solum quod habeat virtutem productivam caloris, sed ex eo, quod habeat virtutem applicatam, & non impediat ad producendum calorem: sic ignis existens Compluti, etsi habeat sufficientem virtutem ad calefaciendum quodque lignum, non dicitur esse in actu primo ad calefaciendum lignum existens Romæ, quia non habet sufficientem applicationem; ergo etiam si voluntas prædeterminata ad amorem habeat sufficientem virtutem ad odium, & prædeterminatio necessarii, nempe prædeterminatio ad odium, & quia habet inevitabile respectu odij, & omnino indispensabile impedimentum ad odium producendum, nempe prædeterminationem ad amorem cum eo essentialiter connexam, & consequenter cum odio impossibilem.

121 Est igitur eadē omnino difficultas, siue prædeterminatio sit applicatio virtutis, & potentia, siue sit virtus aut potentia, siue sit medium inter actum primum, & secundum, siue quid ad actum primum spectans, de quo cum Thomistis contendendum non est, cum sit certum requiri, vt potentia sit proxime expedita ad operationem iuxta sententiam, quæ illam defendit, & prærequirit ad operationem, & ita dicendum est prærequiri ad operationem, & requiri ad posse proxime expeditum operationis, quod includit virtutem effectus, & condiciones, & negationem omnium impedimentorum impossibilium cum effectu producendo, vt virtus possit in suum effectum erumpere.

122 Rem confirmet materiale exemplum: Pone hominem cum potentia ad ambulandum fortissimis catenis deinctum, nemo culpæ dabit huic homini, si non ambulet, & Ecclesiam non petat, quantumvis illi positum sit præceptum petendi Ecclesiam. Non quia non habeat potentiam ambulandi, hanc enim habere supponimus, sed quia illam impotentiam habet, nec sic impeditur, & impotens impeditur aufferre liber ad ambulandum ab homine sanæ mentis dicitur. Sic se habet prædeterminatus ad odium, qui etsi potentiam habeat ad amorem, quia illam impeditam physica prædeterminatione impossibili cum amore, & essentialiter connexa cum odio liber dicendus non erit ad amorem.

123 Dicunt nonnulli disparem esse rationem ex eo, quod voluntas sit potentia præcisiva, & virtus loco motiva in homine, seu potentia progressiva præcisiva non sit. Disparitas non est ad rem: voluntas catenus est præcisiva, quatenus potest respicere vnum obiectum, & vnum motivum, & non aliud, quod potentia progressiva non convenire fateor, sed hoc quid ad rem? cum omnia, quæ ad hanc difficultatem spectant sint paria, sicuti enim homo catenis deinctus ambulare non potest, sic voluntas prædeterminata ad odium, nec cum præcisione, nec sine illa potest amare, & sicuti voluntas prædeterminata ad odium retinet virtutem ad amorem, sic homo catenis vinculus retinet virtutem progressivam, & sicuti si homo à catenis sit absolutus, est liber ad ambulandum, sic voluntas ablata prædeterminatione ad odium, poterit amare, imo in hoc est disparitas, quæ magis argumentum contra aduersarios vrget, quod non sufficit voluntatem absolui à physica prædeterminatione ad odium, vt possit amare, sed requiritur post ablata prædeterminationem ad odium illam instrui prædeterminatione ad amorem vt possit amare, implicat enim amorem procedere à voluntate non prædeterminata ad illum.

124 Stat igitur potentiam liberam esse, quæ positis omnibus requisitis, siue per medium virtutis, siue per medium applicationis, seu conditionis ad operandum, vel per modum complementi ad actum primum potest operari, & non operari. Sic enim omnes Theologi illam definiunt absque vlla restrictione, nec dicunt potentiam liberam esse, quæ posita virtute, seu illa posita potest operari, & non operari, sed quæ positis omnibus requisitis ad operandum potest operari, & non operari. Alij dicunt potentiam liberam

esse, quæ omnibus eodem modo se habentibus potest operari, & non operari. Recole definitiones adductas ex autoribus citatis quos ad verbum refert Ripalda loco citato, & vniuersalem illam in omnibus requisitis, vel quid æquivalens in quacumque illarum reperies.

Sit vltima solutio nihilo præstantior alijs, quam tradit Aluarez disp. 22. de auxilijs n. 39. Suppositionem antecedentem tenentem se ex parte causæ vniuersalissimæ nempe Dei primæ causæ omnium effectuum bene posse necessario connecti cum effectu, & hunc liberum esse respectu voluntatis, secus autem quando suppositio se tenet ex parte causæ creatæ. Disparitatem assignat ex eo quod Deus propter suam infinitatem, & omnipotentiam, quæ est author voluntatis creatæ, potest illam immutare conformiter ad suam naturam, & mouere efficaciter, atque applicare ad producendum actum in particulari non solum secundum substantiam, sed secundum modum libertatis, quod non potest aliqua causa creatæ, quia finita est, & limitata, atque inferior ipsa voluntate.

Non nego: Deum ita posse mouere, & applicare voluntatem ad actum infallibiliter eliciendum, quod non potest alia causa creatæ; verumtamen hoc præstare potest Deus per media indifferentia data ex præuisione consensu conditionati, quæ proportionata sunt ad finem à Deo intentum infallibiliter obtinendum, non vero per media improporionata essentialiter destructiua finis à Deo intenti, nempe libertatis in actu humano reperiende, sicuti esse intendimus physicam prædeterminationem essentialiter connexam cum actu. Dicere autem physicam prædeterminationem essentialiter connecti cum actu libero assertio est inuoluens duplex contradictorium, nam eo ipso, quod prædeterminatio talem connexionem habeat actus ab illa procedens non potest non esse, & vt sit liber in ratione liberi dicit essentialiter posse non esse.

Impugnatur etiam solutio, quia dum id quod antecedit voluntatem, intrinsecè est connexum cum actu, & cum eo non potest actus esse, eadem proliis ratione se habet in ordine ad libertatem impediendam, siue se teneat ex parte causæ increatæ, siue ex parte causæ creatæ, vt constat ex discursibus adductis. Constat etiam ex definitione libertatis in qua habetur *postis omnibus requisitis* absque vlla distinctione eorum, quæ requiruntur ex parte causæ increatæ, vel creatæ.

Adducit Aluarez in confirmationem doctrinæ suæ distinctionis reuelationem actus liberi futuri quæ essentialiter connectitur cum obiecto reuelato, illudque antecedit, & nihilominus libertatem non destruit, vt contigit in reuelatione facta à Deo de trina negatione Dni Petri. Resp. facile hanc reuelationem tantum tempore antecedere, non naturæ, ideo enim reuelauit Christus peccatum Petri, quia futurum erat, non vero Petri peccatum fuit prius futurum, & postea existens, quia Deus reuelauit, ex suppositione autem quod Petrus esset peccaturus, præiudicauit Christus peccatum Petri futurum, & ex hac præuisione illud reuelauit. Neque asserimus id, quod sequitur per necessariam consequentiam ex præcedenti successu durationis necessarium, & inimpedibile esse, quod merito Louanienfes damnarunt in Petro de Riua, cuius historiam diligenter inquisitam refert Eminentissimus Cardinalis de Lugo disp. 26. de incarnatione sect. 6. n. 7. & ex illo Paulus Leonardus parte 3. sect. 8. n. 38. Hoc notauit pro Magistro Ioanne à Sancto Thoma qui 1. part. tom. 1. dist. 20. art. 6. prope finem refert ex Fratre Thoma de Lemos Sextum quartum damnaſſe Petrum quemdam de Riua Louanienſem propter propositionem, quæ adstruebat, *Presupposita aliqua suppositione antecedenti, ex qua infallibile est hominem operari, tolli liberum hominis arbitrium, quod alienum à veritate est, vt legenti Cardinalem de Lugo loco citato manifestè constabit. Lege Paulum Leonardum loco citato & Ripaldam tom. 2. disp. 113. qui similes fabellas, & narratiunculas inter vulgus sparsas castigant.*

PUNCTUM IV.

De consensu causæ primæ cum principio creato liberè operante.

Statuimus omnem causam creatam dependere à prima in operando; ita, vt nullam possit exercere actionem principium